


МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
Кафедра «Економіка і бізнес»

ПОГОДЖЕНО

Гарант ОПП «Підприємництво
торгівля та біржова діяльність»
доцент Лисак О.І.
«29» серпня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки і бізнесу
доцент  Лариса БОЛТЯНСЬКА
«30» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ


«Конкурентоспроможність бізнесу»

для здобувачів ступеня вищої освіти «*Магістр*» зі спеціальності
076 «Підприємництво та торгівля» за ОПП Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність
(на основі ступеня вищої освіти «Бакалавр»)
факультет економіки та бізнесу

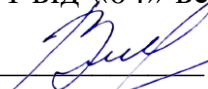
2023-2024 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «**Конкурентоспроможність бізнесу**» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності: 076 «*Підприємництво та торгівля*» за ОПП Підприємництво, торгівля та біржова діяльність (на основі ступеня вищої освіти «Бакалавр») факультет економіки та бізнесу. Запоріжжя, ТДАТУ. 10 с.

Розробник: Віта ТЕБЕНКО, к.е.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки і бізнесу
Протокол № 1 від «30» серпня 2023 року
Завідувач кафедри економіки і бізнесу
доцент  Лариса БОЛТЯНСЬКА
«30» серпня 2023 р.

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 076 «*Підприємництво та торгівля*» за ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (на основі ступеня вищої освіти «Бакалавр»)

Протокол № 1 від «04» вересня 2023 року
Голова, доц.  Юлія ВОРОНІНА
«04» вересня 2023 року

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<u>Денна форма навчання</u> (денна або заочна)	
Кількість кредитів - 6	Галузь знань <u>07 «Управління та адміністрування»</u> , (шифр і назва)	<u>Обов'язкова</u> (нормативна або вибіркова)	
Загальна кількість годин – 180 годин	Спеціальність: <u>076 «Підприємництво та торгівля»</u>	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		M 1	1-й
Тижневе навантаження: аудиторних - <u>4 год.</u> самостійна робота – <u>14 год.</u>	Ступінь вищої освіти: <u>«Магістр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	20 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	20 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	140 год.
		Форма контролю: <u>екзамен</u> (екзамен або диференційований залік)	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – засвоєння здобувачами теоретичних основ забезпечення конкурентоспроможності бізнесу, набуття системних знань і навичок щодо забезпечення ефективного управління бізнесом в різних сферах діяльності.

Завдання курсу – вивчити понятійний інструментарій конкурентоспроможності бізнесу; розглянути сучасні особливості конкурентоспроможності бізнесу, а також фактори, що заважають широкому

впровадженню методології управління конкурентоспроможністю бізнесу в Україні; теоретично узагальнити інформацію щодо конкурентоспроможності бізнесу, методи застосування сучасних моделей управління конкурентоспроможністю бізнесу; навчити студентів професійно виявляти закони та закономірності при управлінні конкурентоспроможністю бізнесу; сформувати у студентів вміння самостійно приймати правильні рішення щодо зміцнення конкурентної позиції бізнесу.

Результати навчання (з урахуванням soft skills)

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької та торговельної діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК 2. Здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг в підприємницькій, торговельній або біржовій діяльності.

ФК 3. Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі або біржовій діяльності.

ФК 4. Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності.

Програмні результати навчання:

РН 2. Визначати, аналізувати проблеми підприємництва, торгівлі і біржової діяльності та розробляти заходи щодо їх вирішення.

РН 7. Визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.

РН 9. Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності.

РН 10. Вміти вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких, торговельних та/або біржових структур за умов невизначеності та ризиків.

РН 11. Впроваджувати інноваційні проєкти з метою створення умов для ефективного функціонування та розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур

Soft skills:

- комунікативні навички: письмове, вербальне й невербальне спілкування; вести суперечки і відстоювати свою позицію, спілкування в конфліктній ситуації; навички створення, керування й побудови відносин у команді.
- уміння виступати привселюдно: навички, необхідні для виступів на публіці та доведення своєї думки до соціуму; проводити презентації отриманих результатів.
- здатність аналітично мислити, уміння комплексно оцінити ситуацію та прийняти обґрунтоване рішення щодо напрямів інноваційної діяльності, відповідальність за точність проведених розрахунків оціночних показників.

Міждисциплінарні зв'язки з урахуванням структурно-логічної схеми ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Перелік навчальних дисциплін, вивчення яких у подальшому базується на матеріалі освітньої компоненти КБ: «Економічне управління підприємствами», «Інновації у соціально-економічному розвитку».

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. *Теоретичні основи конкурентоспроможності бізнесу*

ТЕМА 1. СУЧАСНІ ТЕОРІЇ КОНКУРЕНЦІЇ [1, 2, 3, 6, 11, 12]

Сутнісна характеристика поняття «конкуренція». Трансформація економічних концепцій конкуренції. Функції та види конкуренції. Форми та засоби цінової і нецінової конкуренції.

ТЕМА 2. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНЦІЇ [2, 3, 4, 7, 8, 12]

Сутність, мета та інструментарій державного регулювання конкуренції. Правові засади державного регулювання конкуренції. Антимонопольний комітет як спеціальний орган державної політики у сфері конкуренції. Відповідальність за порушення законодавства про захист конкуренції. Закордонний досвід формування системи антимонопольного регулювання.

ТЕМА 3. ДІАГНОСТИКА КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА ПІДПРИЄМСТВА [1, 2, 3, 6, 7, 9, 11, 12]

Сутність конкурентного середовища та його складові. Методика діагностики конкурентного середовища підприємства. Оцінювання конкурентних сил та визначення типу ринку. Оцінювання інтенсивності конкуренції та ступеня монополізації ринку. Аналіз конкурентних позицій

підприємства на ринку. Побудова конкурентної карти ринку, виявлення стратегічних положень підприємства.

ТЕМА 4. ВИЗНАЧЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО СКЛАДОВИХ [2, 3, 6, 11, 12]

Сутність та рівні потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Складові потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Методи оцінювання потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Прикладні моделі оцінювання потенціалу конкурентоспроможності підприємства та його складових. Критеріальні методи визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Стратегічний аналіз потенціалу конкурентоспроможності підприємства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. *Практичні аспекти забезпечення конкурентоспроможності бізнесу*

ТЕМА 5. ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА [1, 2, 3, 7, 8, 9, 12]

Визначення конкурентної переваги підприємства та її особливостей. Види конкурентних переваг підприємства. Детермінантні фактори формування конкурентних переваг підприємства. Оцінювання формування конкурентних переваг підприємства.

ТЕМА 6. МЕТОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА [3, 6, 8, 10, 11, 12]

Напрями забезпечення конкурентних переваг підприємства. Характеристика методів забезпечення конкурентних переваг підприємства. Використання методів забезпечення конкурентних переваг у стратегічному управлінні конкурентоспроможністю підприємства. Інструменти та засоби реалізації політики забезпечення конкурентних переваг підприємства.

ТЕМА 7. ТЕХНОЛОГІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ БІЗНЕСУ [1, 2, 3, 6, 11, 12]

Сутнісна характеристика технології забезпечення конкурентних переваг бізнесу. Принципові основи технології забезпечення конкурентних переваг бізнесу. Концепція «стратегічних зон господарювання» та її застосування при забезпеченні конкурентних переваг бізнесу. Організаційно-економічні аспекти впровадження технології забезпечення конкурентних переваг бізнесу. Технологія формування і реалізація інвестиційно-економічної стратегії забезпечення конкурентних переваг бізнесу.

ТЕМА 8. ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СУЧАСНИХ МОДЕЛЕЙ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА [2, 4, 6, 7, 11, 12]

Інформаційно-методичні моделі управління конкурентоспроможністю підприємства. Оцінювання конкурентних позицій підприємств методом Бостонської консалтингової групи. Багатофакторна модель як засіб системного управління конкурентоспроможністю підприємства. Моделі портфельного аналізу та проектування в системі управління конкурентоспроможністю підприємства. SWOT-аналіз як інструмент управління конкурентоспроможністю підприємства.

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість			
			годин			балів
			лк	пр	СРС	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи конкурентоспроможності бізнесу						
1	Лекція 1	Сучасні теорії конкуренції	2	-	-	-
	Практична робота 1	Сучасні теорії конкуренції	-	2	-	3
	Самостійна робота	Опрацювання матеріалу лекцій та робота на ОП	-	-	15	2
2	Лекція 2	Державне регулювання конкуренції	2	-	-	-
	Практична робота 2	Державне регулювання конкуренції	-	2	-	3
	Самостійна робота	Опрацювання матеріалу лекцій та робота на ОП	-	-	15	2
3 -4	Лекція 3	Діагностика конкурентного середовища підприємства	4	-	-	-
	Практична робота 3	Діагностика конкурентного середовища підприємства	-	4	-	6
	Самостійна робота	Опрацювання матеріалу лекцій та робота на ОП	-	-	15	4
5	Лекція 4	Визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства та його складових	2	-	-	-
	Практична робота 4	Визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства та його складових	-	2	-	3
	Самостійна робота	Опрацювання матеріалу лекцій та робота на ОП	-	-	15	2

6-7	Самостійна робота	Підготовка до ПМК I	-	-	10	-
	ПМК I	Підсумковий контроль за змістовий модуль I	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 1 – 90 год.			10	10	70	35
Змістовний модуль 2. Практичні аспекти забезпечення конкурентоспроможності бізнесу						
8	Лекція 5	Формування конкурентних переваг підприємства	2	-	-	-
	Практична робота 5	Формування конкурентних переваг підприємства	-	2	-	3
	Самостійна робота	Опрацювання матеріалу лекцій та робота на ОП	-	-	15	2
9	Лекція 6	Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства	2	-	-	-
	Практична робота 6	Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства	-	2	-	3
	Самостійна робота	Опрацювання матеріалу лекцій та робота на ОП	-	-	15	2
10	Лекція 7	Технологія забезпечення конкурентних переваг бізнесу	2	-	-	-
	Практична робота 7	Технологія забезпечення конкурентних переваг бізнесу	-	2	-	3
	Самостійна робота	Опрацювання матеріалу лекцій та робота на ОП	-	-	15	2
11-12	Лекція 8	Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства	4	-	-	-
	Практична робота 8	Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства	-	4	-	6
	Самостійна робота	Опрацювання матеріалу лекцій та робота на ОП	-	-	15	4
13-14	Самостійна робота	Підготовка до ПМК II	-	-	10	-
	ПМК II	Підсумковий контроль за змістовий модуль II	-	-	-	10
Всього за змістовний модуль 2 – 90 год.			10	10	70	35
Екзамен						30
Всього з навчальної дисципліни – 180 год.						100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Сутнісна характеристика поняття «конкуренція».
2. Трансформація економічних концепцій конкуренції.
3. Функції та види конкуренції.
4. Форми та засоби цінової і нецінової конкуренції.
5. Сутність, мета та інструментарій державного регулювання конкуренції.
6. Правові засади державного регулювання конкуренції.
7. Антимонопольний комітет як спеціальний орган державної політики у сфері конкуренції.
8. Відповідальність за порушення законодавства про захист конкуренції.
9. Закордонний досвід формування системи антимонопольного регулювання.
10. Сутність конкурентного середовища та його складові.
11. Методика діагностики конкурентного середовища підприємства.
12. Оцінювання конкурентних сил та визначення типу ринку.
13. Оцінювання інтенсивності конкуренції та ступеня монополізації ринку.
14. Аналіз конкурентних позицій підприємства на ринку.
15. Побудова конкурентної карти ринку, виявлення стратегічних положень підприємства.
16. Сутність та рівні потенціалу конкурентоспроможності підприємства.
17. Складові потенціалу конкурентоспроможності підприємства.
18. Методи оцінювання потенціалу конкурентоспроможності підприємства.
19. Прикладні моделі оцінювання потенціалу конкурентоспроможності підприємства та його складових.
20. Критеріальні методи визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства.
21. Стратегічний аналіз потенціалу конкурентоспроможності підприємства.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Визначення конкурентної переваги підприємства та її особливостей.
2. Види конкурентних переваг підприємства.
3. Детермінантні фактори формування конкурентних переваг підприємства.
4. Оцінювання формування конкурентних переваг підприємства.
5. Напрями забезпечення конкурентних переваг підприємства.
6. Характеристика методів забезпечення конкурентних переваг підприємства.
7. Використання методів забезпечення конкурентних переваг у стратегічному управлінні конкурентоспроможністю підприємства.
8. Інструменти та засоби реалізації політики забезпечення конкурентних переваг підприємства.

9. Сутнісна характеристика технології забезпечення конкурентних переваг бізнесу.
10. Принципові основи технології забезпечення конкурентних переваг бізнесу.
11. Концепція «стратегічних зон господарювання» та її застосування при забезпеченні конкурентних переваг бізнесу.
12. Організаційно-економічні аспекти впровадження технології забезпечення конкурентних переваг бізнесу.
13. Технологія формування і реалізація інвестиційно-економічної стратегії забезпечення конкурентних переваг бізнесу.
14. Інформаційно-методичні моделі управління конкурентоспроможністю підприємства.
15. Оцінювання конкурентних позицій підприємств методом Бостонської консалтингової групи.
16. Багатофакторна модель як засіб системного управління конкурентоспроможністю підприємства.
17. Моделі портфельного аналізу та проектування в системі управління конкурентоспроможністю підприємства.
18. SWOT-аналіз як інструмент управління конкурентоспроможністю підприємства.
19. Моделі системного підходу до управління конкурентоспроможністю підприємства.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання, які використовуються в процесі проведення лекційних та практичних занять з навчальної дисципліни «Конкурентоспроможність бізнесу»: лекції з використанням мультимедійних презентацій та проблемного викладання, робота в групах, розв'язування ситуаційних завдань, кейсів.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Шевченко Л. С. Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства) : навч. посіб. у питаннях і відповідях / Шевченко Людмила Степанівна. – Харків : Право, 2022. 312 с.
2. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник / І.А. Дмитрієв, І.М. Кирчата, О.М. Шершенюк – Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 340 с.
3. Леськів Г.З., Франчук В.І., Левків Г.Я., Гобела В.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 220 с.
4. Стойко І.І. Шерстюк Р.П. Управління конкурентоспроможністю (Програма, курс лекцій, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні

завдання, термінологічний словник, тести). Навч.-метод. посібник. – Тернопіль: ТНТУ імені Івана Пулюя, 2021. 156 с.

5. Юхименко П. Конкурентоспроможність підприємства: підручник. Вид:ЦУЛ, 2020.-. 320.

6. Управління конкурентоспроможністю персоналу, робіт та послуг: теорія, методологія та практика. Колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. В.В. Іванової. - Суми: Вид. Університетська книга, 2020. 231 с.

Додаткова:

7. Кузьмін О.Є. Конкурентоспроможність підприємства: планування та діагностика: /Монографія/ О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, О.П. Романко; за заг. ред. д.е.н., проф. Кузьміна О.Є. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2011. 180 с.

8. Лупак Р. Л. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. / Р. Л. Лупак, Т. Г. Васильців. – Львів : Видавництво ЛКА, 2016. 484 с.

9. Від ідеї до власної справи: Навч. посібник. /А.С. Коноваленко, Л.О.Болтянська, Д.М. Трачова та інш. - Мелітополь.: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2017. 278с.

10. Власюк Ю.О. Застосування економіко-математичних методів у дослідженні конкурентоспроможності підприємств// Ю.О. Власюк, Г.П. Педченко / Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої. – Мелітополь: Видво Мелітопольська типографія «Люкс», 2017. № 3 (35). С. 279-285.

11. Омеляненко Т. В., Барабась Д. О., Вакуленко А. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: Навч.- метод. посіб. для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2006. 272 с.

12. Яворська Т. І. Оцінка конкурентоспроможності фермерських господарств за витратами / Т. І. Яворська // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету / ТДАТУ; за ред. М. Ф. Кропивка. Мелітополь, 2012. № 2 (18), Т 3. С.348–360.

8. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Освітній портал ТДАТУ <https://op.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=369>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Сайт кафедри <http://www.tsatu.edu.ua/et/navchannia/dyscypliny/>
4. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>
5. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>
6. Internet.